

15 anys de Premi Internacional Linguapax

El Premi Internacional Linguapax

LINGUAPAX anuncia cada 21 de febrer des de 2002, el nom del guardonat del Premi Linguapax que s'atorga com un reconeixement a acadèmics, activistes i membres de la societat civil que hagin destacat per la promoció de la diversitat lingüística en el seu rol crucial en el benestar de les comunitats humanes i en la construcció d'una globalització conscient de la diversitat com a motor de creativitat i coneixement.

Els guardonats del Premi Internacional Linguapax en les seves edicions anteriors han estat:

2016: Escolles Yambirrrpa/Grup d'acció Djarrma de la Comunitat Yolngu (Austràlia) i Associació per les Llengües Internacionals i d'Origen (Canadà)

2015: Xavier Albó (Bolívia)

2014: Escola Valenciana (País Valencià)

2013: Ledikasyon pu Travayer (Illa Maurici)

2012: Jon Landaburu Illarramendi (Colòmbia)

2011: Ganesh Devy (Índia) i Centro Indígena de Investigaciones Interculturales de Tierradentro (CIIT - Colòmbia)

2010: ex aequo Miquel Siguan (Catalunya) i Robert Phillipson (Regne Unit)

2009: Katerina Te Keikoko Mataira (Nova Zelanda)

2008: Neville Alexander (Sud-àfrica)

2007: Maya Khemlani David (Malàisia)

2006: Natividad Mutumbajoy (Colòmbia)

2005: Maurice Tadadjeu (Camerun)

2004: Fernand de Varennes (Canadà-Austràlia) i Joshua Fishman (EUA)

2003: ex aequo Aina Moll (Illes Balears) i Tove Skutnabb-Kangas (Finlàndia).

2002: ex aequo Bartomeu Melià (Illes Balears-Paraguay) i Jerzy Smolicz (Polònia).

30 anys de Linguapax

Linguapax és una organització no governamental amb estatus consultiu davant la UNESCO i que té la seva seu a Barcelona. Linguapax és el fruit d'una reunió d'experts convocada per la UNESCO l'any 1987. El 21 de febrer de 2006 es va constituir oficialment la xarxa internacional Linguapax constituïda per delegacions d'arreu del món. Linguapax treballa per la preservació i revitalització de llengües, per l'activació de la diversitat lingüística com a motor de coneixement i creació. El seu objectiu principal, recollit en el seu nom, és aplegar les diferents comunitats humanes al voltant de la convicció que mantenir, conèixer i viure la diversitat de llengües pot i ha de ser un factor de pau i de comprensió intercultural.

Enguany, entre les 24 candidatures rebudes d'arreu del món, el Jurat del Premi internacional Linguapax, format per quaranta experts internacionals (Comitè Assessor de Linguapax, xarxa internacional de delegacions i Junta) ha elegit Matthias Brenzinger, expert en llengües africanes, pioner en l'estudi de les llengües amenaçades i en l'acció intensa per la revitalització lingüística especialment a l'Àfrica i Àsia. Promou, des del Centre per a la Diversitat Lingüística Africana (CALDI) a la University of Cape Town, programes de recerca, preservació i revitalització, i la formació de lingüistes autòctons.

Una vida de passió per les llengües motivada per la seva compassió per totes les comunitats humanes, que l'ha fet combinar de manera extraordinàriament creativa i productiva la recerca, l'ensenyament, l'assessorament a organismes internacionals, i la recuperació de llengües de les comunitats més amenaçades i més allunyades dels centres econòmics i de poder.

Trobareu més informació sobre el premiat d'enguany a:

www.linguapax.org (Premi Linguapax 2017, Entrevista-Brenzinger)

More information on:

www.linguapax.org (Linguapax Award 2017, Interview-Matthias-Brenzinger)

Parlament del guardonat, Matthias Brenzinger

És per mi un gran honor rebre aquest prestigiós premi de Linguapax en la celebració del seu trentè aniversari. Durant els darrers trenta anys, Linguapax ha contribuït moltíssim a promoure el respecte envers la diversitat cultural i lingüística i ha deixat ben clar que l'educació multicultural pot superar l'egocentrisme i l'aïllament cultural. Linguapax ha demostrat la relació inseparable entre llengua, identitat, drets humans i la recerca de la pau, tan important avui dia. Per tant, és tot un plaer per mi acceptar aquest premi i estic orgullós de saber-me associat amb Linguapax i de compartir les seves aspiracions.

Em sento honorat de veure el meu nom al costat d'altres guanyadors del Premi Linguapax, com ara Xavier Albó (2015), Ganesh Devy (2011), Miguel Siguán (2010), Katerina Te Heikoko Mataira (2009) i Joshua Fishman (2004). Tots ells han dedicat la seva vida, en diferents rols i funcions, a la preservació de la diversitat lingüística a partir del suport a la recuperació de les llengües i a la promoció del multilingüisme en el nostre món globalitzat.

Linguapax va tenir el valor de donar-me llibertat per parlar del que jo cregués pertinent en aquest acte. Com que visc a Sud-àfrica i he passat molts anys de la meua vida al continent africà treballant amb les comunitats i les seves llengües, m'agradaria tenir un record per als dos anteriors guardonats d'aquest continent amb el Premi Linguapax, Neville Alexan-

Speech of the awardee Matthias Brenzinger

It is a great honour for me to receive this prestigious award from Linguapax at the celebration of its 30th anniversary. Over the past three decades, Linguapax has contributed immensely to the promotion of respect for cultural and linguistic diversity, emphasizing that multicultural education can overcome cultural isolation and self-centredness. Linguapax has shown the inseparable connection between language, identity, human rights, and, as is especially important right now, the quest for peace. It is therefore a great pleasure for me to accept the Linguapax prize and I am proud to be associated with Linguapax and to share its aspirations.

I am humbled by the fact that my name has been added to the list of Linguapax prize winners, such as Xavier Albó (2015), Ganesh Devy (2011), Miguel Siguán (2010), Katerina Te Heikoko Mataira (2009) and Joshua Fishman (2004). All of them devoted their lives in different roles and functions to the preservation of linguistic diversity by supporting language revitalization and promoting multilingualism in our globalised world.

Linguapax bravely gave me the freedom to talk about anything I feel would be of relevance to this event. Living in South Africa and having spent many years of my life on the African continent working with communities on their languages, I would like to mention the two previous Linguapax prize winners from

preservació de la diversitat lingüística i en la revitalització de llengües i aquest any n'hi ha afegit un que tampoc no pot faltar en el reconeixement d'aquesta tasca. A vegades pensem que els premis són per als guardonats, però el premi Linguapax demostra cada any que, en realitat, és per a tots nosaltres. Perquè tots sabem que un premiat és sempre un referent, algú en qui podem confiar. Agraïm, doncs, a Linguapax la seva tasca també en la cerca de referents i celebrem aquest premi. L'enhorabona a Linguapax pels 30 anys d'encerts i de tanta, tanta feina, i l'enhorabona al Dr. Brenzinger que ja forma part d'aquesta gran família que és Linguapax.

and captivates his audience, a beloved teacher, and a colleague willing to share all that life can offer. Over its history, the Linguapax Award has gradually compiled a list of the essential names in the preservation of linguistic diversity and the revitalization of languages, and this year a name has been added that simply cannot be omitted. We may think that the awards are for the winners, but each year the Linguapax Award shows that, in reality, the award is for all of us. Because we all know that each awardee remains a reference, someone we trust. We thank, therefore, Linguapax for searching out such references, and we celebrate this award. Congratulations to Linguapax for 30 years of shrewd acumen and so much, so very much work, and congratulations to Dr. Brenzinger who is already part of this great family that is Linguapax.

(2002), Tove Skutnabb-Kangas (2003), Joshua Fishman (2004), Jon Landaburu (2012) i Xavier Albó (2015). La llista és d'autors i alhora d'activistes, com el propi Matthias, que a més de les seves activitats acadèmiques també és un lluitador compromès en la revitalització lingüística.

Entre els mèrits que l'han fet mereixedor del Premi Linguapax 2017 hi ha la seva tasca amb comunitats de diversos llocs de l'Àfrica i molt especialment amb les més desfavorides del sud de l'Àfrica. Matthias Brenzinger no és el lingüista que treballa amb informants per obtenir dades i que mai no retorna els resultats de la seva recerca als que li han proporcionat. Tampoc no és el lingüista que cita els seus informants en hotels perquè l'únic que li interessa són les llengües i no qui les parla. Algun dia hauria de buscar el temps per escriure les seves memòries, que són les de moltes persones que han volgut canviar el món. Ens hauria de fer arribar els seus records dels amics morts de sida, la plaga que ha delmat l'Àfrica. O les experiències compartides amb parlants de llengües minúscules que han provat totes les formes de la creativitat per salvar-les. O ens hauria de parlar dels seus viatges buscant darrers parlants de llengües oblidades.

I més enllà de tot això hi ha una persona cordial que sembla que tingui tot el temps per a tothom, un orador que enlluerna i captiva l'audiència, un professor estimat i un company disposat a compartir tot el que la vida pot oferir. El premi Linguapax ha anat confegint una llista de noms imprescindibles en la

iversity Endangered (2007). Since the latter has an index of authors, I was intrigued to see how many of them had also received the Linguapax Award: Bartomeu Melià (2002), Tove Skutnabb-Kangas (2003), Joshua Fishman (2004), Jon Landaburu (2012) and Xavier Albó (2015). That list is of authors who are activists at the same time, like Mathias himself, who in addition to his academic activities is a fighter committed to linguistic revitalization.

Among the many distinctions that have earned him the Linguapax Award 2017 is his work with communities in various parts of Africa, but especially among the most disadvantaged communities in southern Africa. Matthias Brenzinger is not the type of linguist who works with community representatives to obtain data and then never returns the results of his research to those communities. Neither is he the sort of linguist who meets such community representatives in remote hotels, reflecting an interest only in the language and not in the speakers. Someday he will surely find time to write his memoirs, which are those of people who have wanted to change the world. He should recount his memories of friends who died of AIDS, the plague that decimated Africa. Of the shared experiences with speakers of tiny languages who have tried all manner of creative means to save them. Or talk about his journeys in search of the last speakers of forgotten languages.

Yet beyond all this there is a cordial fellow who seems to have time for everyone, a speaker who bedazzles

der (2008) i Maurice Tadadjeu (2005), ambdós morts el 2012. Aquests dos especialistes van fer contribucions importants al món acadèmic en diversos camps de la lingüística i l'estudi de les llengües africanes, l'educació i el multilingüisme al continent africà i, a més, van exercir càrrecs destacats en institucions nacionals i africanes. El professor Tadadjeu va ser, per exemple, vicepresident del Consell Econòmic, Social i Cultural per a l'Àfrica Central de la Unió Africana.

Des d'una perspectiva africana, és d'una importància cabdal que ambdós, com a consellers de l'Acadèmia Africana de Llengües (ACALAN), destaquessin la necessitat d'incorporar les llengües africanes i el seu ús a les universitats del continent africà; sembla ser que el govern sud-africà finalment els hauria escoltat. A Sud-àfrica, els especialistes com Russell Kaschula continuen posant de manifest que l'ús de les llengües africanes en l'educació superior té una importància cabdal per a l'emancipació de les mentalitats colonitzades que encara prevalen en el discurs sobre les llengües africanes i el seu ús a Sud-àfrica i a tot el continent.

Neville va ser un activista antiapartheid destacat. El van empresonar a Robben Island durant deu anys, però no va deixar mai de ser un revolucionari. Des de principis dels vuitanta, va ser un dels intel·lectuals sud-africans més influents en el desenvolupament de models alternatius d'ensenyament, així com de polítiques lingüístiques que promoguessin les llengües africanes i el multilingüisme. Neville va ser director del Comitè

the African continent. Neville Alexander (2008) and Maurice Tadadjeu (2005), both of whom passed away in 2012. These two scholars made significant contributions to academia in various fields of linguistics and on the study of African languages, education and multilingualism on the African continent. In addition, they also took on lead positions in national and pan-African institutions. Professor Tadadjeu was, for example, Vice-President of the African Union's Economic, Social and Cultural Council of Central Africa.

From an African perspective, it is of eminent importance that both, as board members of the African Academy of Languages (ACALAN), stressed the necessity of the intellectualisation of African languages and their use in the universities of the African continent; it seems that the South African government might finally listening to them. Here scholars, such as Russell Kaschula, continue to emphasise that the use of African languages in higher education is of eminent importance for the emancipation from the colonized mind-sets still prevailing in the discourse on African languages and their use in South Africa and on the African continent.

Neville was one of the leading anti-Apartheid activists. He was imprisoned on Robben Island for 10 years, and remained a revolutionary until his death. From the early 1980s, he was one of the most influential South African intellectuals in the development of alternative education models as well as of language policies that promoted African languages and multilingual-

d'Educació Superior de Sud-àfrica i més tard del Projecte per a l'Estudi de l'Educació Alternativa a Sud-àfrica, a la Universitat de Ciutat del Cap. La Constitució sud-africana de 1996, que reconeix onze llengües oficials, no seria la mateixa sense la seva aportació.

Neville no va acceptar els nombrosos títols de doctor honoris causa i altres premis que li van oferir. No els va acceptar perquè considerava que les seves activitats polítiques i educatives eren esforços col·laboratius. Deia que no volia acceptar reconeixements a títol individual, però va fer una excepció quan va rebre el Premi Linguapax el 2008. Ateses les aportacions fonamentals de Neville al desenvolupament de les polítiques lingüístiques i educatives de Sud-àfrica, així com el seu paper destacat en la lluita antiapartheid, l'entrada de la categoria "known for" a la pàgina en anglès de Neville Alexander de la Wikipedia és remarcable. Hi diu simplement: "Jail mate of Nelson Mandela and Linguapax winner" (company de presó de Nelson Mandela i guanyador del Premi Linguapax).

Neville va inaugurar com a primer orador el Congrés Mundial de Lingüística Africana a la Universitat de Colònia el 2009 i durant molts anys va ser membre de la comissió permanent. Quan vaig arribar a la Universitat de Ciutat del Cap al gener de 2012, Neville i jo vam passar a ser col·legues després d'una bona amistat de més de vint anys. Som molts, a Sud-àfrica, els qui trobem a faltar les seves aportacions a les grans qüestions de transformació del país.

ism. Neville was Director of the South African Committee for Higher Education and later Director of the Project for the Study of Alternative Education in South Africa at the University of Cape Town. The South African Constitution of 1996, which recognizes 11 official languages, would have looked very different without Neville's contribution.

Neville didn't accept the numerous honorary doctor titles and other awards he was offered. The reason for this was that he considered his political and educational activities to be collaborative efforts. He said that he didn't want to be singled out by accepting recognitions as an individual. He made however one exception, when he received the Linguapax prize in 2008. Given Neville's vital contributions in the development of South Africa's language and educational policies, as well as his leading role in the anti-Apartheid struggle, the entry under the category "known for" on the Wikipedia page of Neville Alexander is quite remarkable. It simply states: "Jail mate of Nelson Mandela and Linguapax winner."

Neville opened as keynote speaker the World Congress of African Linguistics (WOCAL) at the University of Cologne in 2009. He served for many years as a member of the standing committee of WOCAL. When I arrived at the University of Cape Town in January 2012, Neville became my colleague, after being a dear friend for more than 20 years. His contributions on the pressing questions of transformation are sorely missed by many of us in South Africa.

llengües.

Però tornem a l'any 1992, perquè és un any clau en la carrera de Matthias Brenzinger. El monogràfic de Language que hem esmentat era la publicació d'un panel de la Linguistic Society of America presentat l'any anterior. També a l'Universitat de Laval, al Quebec, se celebra un congrés on l'estudi de les llengües amenaçades ocupa un lloc central, les actes del qual es publicaran l'any següent. I el 1992, Brenzinger edita el llibre Language Death amb les contribucions al simposi internacional sobre mort de les llengües a l'Àfrica oriental celebrat el 1990. L'obra és pionera, doncs, i més si tenim en compte els objectius que esmenta el mateix editor: "L'objectiu general del simposi era proporcionar estudis de cas que ajudessin a comprendre millor els processos de substitució lingüística i promoure recerques posteriors que conduïssin a una teoria sobre la mort de les llengües". I és aquest objectiu el que, amb la perspectiva del temps, mostra que l'estudi dels processos de substitució lingüística i fins i tot el desenvolupament d'aquesta branca del coneixement no es poden entendre sense l'aportació del guardonat.

D'aleshores ençà, Matthias Brenzinger ha col·laborat en diferents projectes de la UNESCO relacionats amb les llengües amenaçades i ell mateix ha publicat altres obres com a editor: *Endangered languages in Africa* (1998) i *Language Diversity Endangered* (2007). Atès que aquest darrer té un índex d'autors, he volgut comprovar quants dels citats han rebut també el Premi Linguapax, i aquest és el resultat: Bartomeu Melià

was consolidated, before blossoming at the turn of the millennium with the appearance of a good number of publications dedicated to the death of languages.

But let's go back to 1992, because that's a key year in Matthias Brenzinger's career. The monograph in Language that we mentioned was the publication of a panel of the Linguistic Society of America, which had been presented the previous year. Meanwhile at the Université de Laval, in Quebec, a conference was held where research on endangered languages occupied a central place. The minutes thereof were published the following year. It was also in 1992 that Brenzinger edited the book Language Death from contributions to an international symposium on the death of languages in East Africa, held in 1990. A pioneering work, all the more remarkable for the editor's stated objective: "The main aim of the symposium was to provide case studies in order to help to understand the processes of language shift better and to stimulate further research towards a theory of language death." It is this aim that, in retrospect, shows how the study of the processes of language shift - even the very development of this branch of knowledge - cannot be understood without the contribution of the awardee.

Since then Matthias Brenzinger has collaborated on several different UNESCO projects related to endangered languages, and he has published other works as editor: Endangered languages in Africa (1998) and Language Di-

món que acompanya Linguapax en són un testimoni clar els guardonats amb el seu premi. Entre tots ells, avui podem recordar especialment l'enyorat Neville Alexander, la tasca del qual continua avui el Dr. Brenzinger.

He dit que, cap als anys vuitanta, la preservació de la diversitat lingüística no era una qüestió que preocupés gaire a Catalunya. Hauria de dir que a la resta del món i, el que és pitjor, a la lingüística, tampoc. Pot semblar paradoxal, des de la perspectiva actual, que els lingüistes no es preocupessin per la desaparició de llengües al món, però el cert és que l'estudi dels processos de substitució lingüística són una especialització ben recent. Si pensem en els orígens de l'antropologia lingüística als EUA, quan les llengües desapareixien als ulls de grans lingüistes com Franz Boas, Edward Sapir o Morris Swadesh, els comentaristes com a molt fan referència a la pèrdua de dades per a la ciència, no pas als parlants. A Europa, un treball pioner de Vendryes, *La mort des langues* (1933), que el mateix autor va reprendre als anys 50 amb dos articles més, és la primera mostra d'alguns treballs dispersos que aniran apareixent durant el darrer terç del segle XX. Cap als anys 60-70 dos autors comencen a posar les bases per a l'estudi sistemàtic dels processos de substitució lingüística: Joshua Fishman (Premi Linguapax 2004) i Nancy Dorian. Però és l'any 1992, amb la publicació d'un monogràfic de la revista *Language* sobre les llengües amenaçades, quan es consolida un camp de recerca que viurà una eclosió en el tombant de mil·lenni quan apareixeran un bon nombre de publicacions dedicades a la mort de les

the Friends of UNESCO ("Amics de la UNESCO"), CIEMEN, CIDOB and others. The Linguapax Award recipients bear witness to this opening to the world. Among all of them, today we especially remember the much loved Neville Alexander, whose task continues for Dr. Brenzinger.

*I said that, in the Eighties, the preservation of linguistic diversity was not a matter of great concern in Catalonia. I should clarify that it was not a matter of great concern in the rest of the world either - nor, worse, for linguistics itself. It may seem paradoxical, from our current perspective, that linguists did not worry about the disappearance of languages from the world, but the truth is that the study of the processes of language shift is a rather recent field of interest. If we think about the origins of linguistic anthropology in the US, when languages disappeared on the watch of great linguists such as Franz Boas, Edward Sapir and Morris Swadesh, it was the loss of data for science that was lamented, not the loss of speakers. In Europe, a pioneering work by Vendryes, *La mort des langues* (1933), which the same author augmented in the 1950s with two more articles, was the first example of a scattering of works that appeared during the last third of the 20th century. In the 1960s and 70s, two authors began to lay the foundations for the systematic study of the processes of language shift: Joshua Fishman (Linguapax Award 2004) and Nancy Dorian. But it was in 1992, with the publication of a monograph on endangered languages in the journal*

També m'agradaria esmentar Bernd Heine; mai no li podré agrair prou el seu suport professional constant i, encara més, la seva amistat inalterable. Des del 1980, quan em vaig inscriure a l'Institut d'Estudis de les Llengües Africanes de la Universitat de Colònia, on aleshores exercia de director, en Bernd m'ha guiat a través de tota la meua vida acadèmica. Als seixanta, en Bernd va fer les seves primeres sortides de camp a l'Àfrica oriental i més tard a l'occidental. El treball de camp sobre llengües poc estudiades i documentades continua sent una de les seves grans passions. Entre els més de seixanta llibres que ha escrit, n'hi ha que han esdevingut volums de referència sobre diverses teories lingüístiques. Paral·lelament, també ha publicat gramàtiques i diccionaris de llengües africanes, sovint parlades per comunitats petites. En Bernd em va despertar l'interès per les llengües que parlen pobles marginats i va compartir amb mi la seva riquesa de coneixement, i de vegades també els escassos fons de recerca. El més important que em va ensenyar és que oferint les coses que estimes i compartint les conclusions de la teua recerca, les fas teves per sempre.

En aquest punt, m'agradaria citar el lloc web de Linguapax, que, entre altres coses, descriu així el seu premi anual: "[Aquest premi] s'atorga com un reconeixement a lingüistes, investigadors, docents i membres de la societat civil que hagin destacat en la promoció de la diversitat lingüística o de l'educació multilingüe". Sense entrar a valorar que jo hagi "destacat" pel que he fet i faig, sí que m'agradaria compartir amb vosaltres alguns moments especials que em

I would also like to mention Bernd Heine; I can never thank him enough for his constant professional support and, even more so, for his steadfast friendship. Since 1980, when I enrolled at the Institute for African Language Studies at the University of Cologne, where he served as director at the time, Bernd has been guiding me throughout my entire academic life. In the 1960s, Bernd went on his first fieldtrips to East Africa and later to West Africa. Fieldwork on under-studied and under-documented languages remains one of his main passions in life today. Among the more than 60 books he wrote, several have become reference volumes on various linguistic theories. At the same time, he has also published grammars and dictionaries of African languages, often spoken by small communities. He triggered my interest in languages spoken by marginalised people, and generously shared his wealth of knowledge, and at times, sparse research funds as well. The most important lesson I learned from him is that by giving away the things you love and sharing your research findings, you make them your own forever.

At this point I would like to cite the Linguapax Internet site, which among other things describes the annual Linguapax award as follows: "This prize is a tribute to outstanding action carried out in different areas in favour of the preservation of linguistic diversity, revitalization and reactivation of linguistic communities and the promotion of multilingualism." Without approving the label "outstanding" for what I did and do, I would nevertheless like to share with you

motiven i m'animen a continuar estudiant les llengües amenaçades i a ajudar les comunitats que les parlen. Triaré dos casos de diferents àrees i àmbits de la meua vida professional, començant pel mateix Premi Linguapax 2017.

Vull donar les gràcies al jurat del Premi Linguapax, és a dir els membres de la Junta de Linguapax i el Consell Assessor internacional, així com els delegats de la seva xarxa internacional. Agraïxo que més de quaranta especialistes qualificats del camp de la diversitat lingüística hagin dedicat temps a valorar les candidatures al premi.

Agraïxo especialment que presentés la meua candidatura Linguapax Àsia. Des del 1995 he visitat el Japó, on vaig passar un any a la Universitat d'Estudis Estrangers de Tòquio i diversos mesos a la Universitat de Kyoto i a altres universitats del país. Convidat pels africanistes japonesos, vaig col·laborar amb especialistes i activistes lingüístics al Japó i Corea del Sud. Vaig ser un dels fundadors de la Societat de la Llengua d'Herència Riukiiana al Japó i vaig col·laborar amb Patrick Heinrich, de la Universitat de Venècia, i l'activista de la llengua uchínaguchi Byron Fija, d'Okinawa. La Societat Riukiiana de Hawaii i els activistes de la llengua hawaiana Larry Kimura i Pila Wilson ens van convidar tots tres a Hawaii a una sèrie de xerrades sobre les llengües riukiuanes amenaçades d'Okinawa. En el seu compromís amb la recuperació del hawaiana, en Larry i en Pila són de les persones més extraordinàries que he conegut.

En la meua tasca per promoure les llen-

some special moments that motivate and encourage me to continue working on endangered languages and supporting the communities speaking them. I will choose examples from different areas and levels of my professional life. In doing so, I will start with the Linguapax prize 2017 itself.

I would like to thank the jury of the Linguapax Award, i.e. the members of the Linguapax Board and international Advisory Board as well as the delegates of the Linguapax International Network. I am grateful that more than 40 qualified specialists from the field of linguistic diversity took their time to evaluate the nominations for the prize.

I am especially grateful that I was nominated by Linguapax Asia. Since 1995 I have been visiting Japan and stayed for a year at the Tokyo University of Foreign Studies and several months at the University of Kyoto as well as at other Japanese universities. Invited by Japanese Africanists, I supported scholars and language activists in Japan and South Korea. I became one of the founding members of the Ryukyuan Heritage Language Society in Japan and worked with Patrick Heinrich from the University of Venice and the Uchinaguchi language activist Byron Fija from Okinawa. The Ryukyuan Society of Hawai'i and the Hawaiian language activists Larry Kimura and Pila Wilson invited the three of us to Hawai'i for a series of talks on the endangered Ryukyuan languages of Okinawa. In their dedication to the revival of Hawaiian, Larry and Pila are among the most remarkable people I have ever met.

Glossa de Matthias Brenzinger Per Maria Carme Junyent

Linguapax m'ha encarregat enguany la glossa del guardonat amb el seu premi, Matthias Brenzinger. Potser pels anys que fa que ens coneixem, per totes les coses que hem compartit i per tots els vincles que ens uneixen –tots dos hem estat alumnes del Dr. Heine, per exemple–, podria començar a narrar múltiples detalls de la seva vida i obra. Però crec que aquesta és una ocasió prou especial per poder explicar l'encert d'aquest premi en el context de Linguapax primer, i de l'estudi dels processos de substitució i revitalització lingüística després.

Linguapax va ser creada l'any 1987 en el marc d'una reunió d'experts convocada per la UNESCO a Kiev. Una sèrie d'esdeveniments de tota mena van ser la causa, d'una banda, que Linguapax anés dirigint els seus objectius cap al coneixement, preservació i revitalització de la diversitat lingüística i, d'altra banda, que la seva seu s'establís a Barcelona i esdevingués així una ONG catalana. El que cal remarcar d'aquest fet és que Catalunya, en aquells moments, estava molt més preocupada per la supervivència de la pròpia llengua que per la diversitat lingüística. L'ambient no era el més favorable a la creació d'un organisme amb els objectius de Linguapax i, en canvi, hi havia un sector de la societat catalana que mostrava un ferm compromís amb cultures més llunyanes: a més del Centre UNESCO, és just recordar també organismes com el PEN Club, els Amics de la UNESCO, el CIEMEN, el CIDOB i d'altres. D'aquesta obertura al

Portrait of Matthias Brenzinger By Maria Carme Junyent

This year Linguapax has invited me to write a tribute to Matthias Brenzinger, the recipient of the Linguapax International Award 2017. Perhaps because of all the years that we have known one another, of all that we have shared, and of all that binds us - we have both, for example, been students of Dr. Heine - I could begin by narrating the many details of Dr. Brenzinger's life and work. But I think that this is a very special occasion, one on which to explain the value of this award, first in the context of Linguapax, and second in the context of the study of language shift and language revitalization processes.

Linguapax was created in 1987 under the auspices of an expert meeting convened by UNESCO in Kiev. The context was multifaceted: On the one hand, Linguapax directed its objectives toward the knowledge, preservation and revitalization of linguistic diversity, and on the other hand, Linguapax's headquarters were eventually established in Barcelona and thus it became a Catalan organisation. It must be stressed that, at the time, Catalonia was far more concerned with the survival of its own language than with linguistic diversity. The environment was not the most favourable for the creation of a body with the aims of Linguapax. However there was a sector of Catalan society that demonstrated a firm commitment to more distant cultures: In addition to the UNESCO Center, we must recall organisations such as the PEN Club,

joves estudiants africans, no tan sols de la República de Sud-àfrica, sinó també d'altres països del continent.

El tema final el podem vincular —si deixem volar la imaginació— al seu interès per les comunitats marginades, ja que ell mateix prové d'una minoria lingüística. Però aquestes comunitats no es van limitar a l'espècie humana: també va estudiar les colònies d'abelles. Durant la seva recerca a Àfrica va observar que alguns pobles de caçadors-recol·lectors tradicionals, avui marginats, tenen en la recol·lecció de mel una important font d'ingressos, sinó la més important. Per això va decidir estudiar també les abelles, la seva cria i la recol·lecció de mel.

Com és ben sabut, les colònies d'abelles han estat declarades recentment població amenaçada a moltes parts del món, sobretot per culpa de l'ús extensiu d'insecticides. Per tant, amb la seva decisió d'estudiar les abelles i l'apicultura a Àfrica fa més de trenta anys, molt abans que altres, Matthias Brenzinger ja era aquell precursor en què es va convertir més tard en l'estudi i la recuperació de les llengües amenaçades.

One concerns his role as an academic teacher at the University of Cape Town, and especially as the founder and the director of the Centre for African Language Diversity – in short: CALDI -- where his focus of activities is on recruiting and supporting young African scholars, not only from the Republic of South Africa but also from other countries across the African continent.

A final topic can -- with some imagination -- be linked to his interest in marginalized communities, having himself having emerged from a linguistic minority. But these communities were not restricted to the human species; rather they also included bee colonies. During his research in Africa he noticed that for some nowadays marginalized African traditional hunter-gatherer peoples, collecting honey has become a major, if not the major source of income. He therefore decided to devote part of his work to the study of bees, bee-keeping and honey collection.

As is well-known, honeybee colonies have more recently been declared an endangered population in many parts of the world, especially due to the extensive use of insecticides. Thus, with his decision to study honeybees and apiculture in Africa more than three decades ago -- long before others did, Matthias Brenzinger was the same kind of pioneer that he turned out to be later on in the study and the revitalization of endangered languages.

gües amenaçades, crec que els meus esforços per aconseguir que la UNESCO reconegués el jeju com a llengua coreana amenaçada és una de les meves fites més gratificants. Fins fa ben poc, els pocs centenars de parlants de jeju, una llengua germana del coreà, tenien una autoestima baixa i una actitud força negativa envers les seves tradicions i la seva llengua. El reconeixement de la UNESCO del 2010 n'ha impulsat l'estudi i la promoció i la gent gran parla amb orgull la seva llengua d'herència. Al setembre de 2015, la UNESCO i el govern sud-coreà em van convidar a la celebració del cinquè aniversari del reconeixement del jeju.

En l'estudi de les llengües amenaçades, la meua pròpia recerca em va motivar per organitzar la primera conferència sobre llengües africanes amenaçades al gener de 1990. La Fundació Alemanya de Recerca em va deixar convidar destacats especialistes d'arreu del món, entre els quals diversos d'africans. L'acte va marcar una fita no tan sols en l'estudi de les llengües africanes, sinó també de les llengües amenaçades a escala mundial, i va activar el meu compromís per crear la Secció de Llengües Amenaçades dins el Departament de Patrimoni Immaterial de la UNESCO. El 1995, vaig participar en la ressenya de les llengües africanes en el *Llibre vermell de les llengües amenaçades*, una iniciativa de la UNESCO que va impulsar la Universitat de Tòquio. Al cap d'un any, em van designar coordinador regional per al continent africà per a l'Atlas de la UNESCO de les llengües del món en perill de desaparició. El 2011 vaig assumir la mateixa funció quan la Universitat de Hawaii,

In my work on promoting endangered languages, I consider my efforts to have Jejuo recognised by UNESCO as an endangered language of Korea as one of my most satisfying accomplishments. Till recently, the few hundred speakers of Jejuo, a sister language of Korean, had a low self-esteem and a rather negative attitude towards their traditions and language. UNESCO's recognition in 2010 has boosted the study and promotion of this language and the many elders today speak proudly their heritage language. In September 2015, I was kindly invited to the celebration of the fifth anniversary of the recognition of the Jejuo language by UNESCO and the South Korean government.

In the study of endangered languages, my own research was the motivation for me to organise the first ever conference on endangered African languages in January 1990. The German Research Foundation allowed me to invite leading scholars from all over the world, among them several scholars from African countries. The event became a milestone not only in the study of African languages, but also of endangered languages at the global scale. It triggered my engagement in the establishment of an Endangered Language Section in UNESCO's Intangible Cultural Heritage Unit. In 1995, I contributed to the overview of African languages in the Red Book of Endangered Languages, a UNESCO initiative which was launched at the University of Tokyo. A year later, I was named regional coordinator for the African continent for the UNESCO's Atlas of the World's Languages in Danger. I took on

The Linguist List i Google van impulsar el projecte del Catàleg de llengües amenaçades. A mitjans dels noranta, vaig coordinar, juntament amb Akira Yamamoto, el grup d'experts de la UNESCO sobre llengües amenaçades. El 2003, dos documents de la UNESCO sobre el perill de desaparició de les llengües va ser ratificat per una assemblea amb més de 500 delegats d'arreu del món a la seu de París. Des d'aleshores, els criteris de la UNESCO per valorar la vitalitat d'una llengua que es van acordar en aquesta reunió s'han aplicat internacionalment. Va ser tot un privilegi ser elegit president d'aquest acte de tres dies i presidir-ne els debats posteriors, sobretot perquè Vigdís Finnbogadóttir, l'expresidenta d'Islàndia, em va donar el seu suport com a ambaixadora de la UNESCO.

Un altre compromís professional a llarg termini que valoro molt està relacionat amb el Congrés Mundial de Lingüística Africana, que s'ha celebrat cada tres anys des que es va iniciar a Suazilàndia el 1994. És l'únic congrés realment internacional i de caire teòric de lingüística africana i hi he donat suport d'ençà del primer dia. Des del 2003, he tingut l'honor de ser-ne el secretari general. El 2009 es va celebrar a Colònia la seva sisena edició, on al llarg de cinc dies es van presentar més de 300 ponències, a les quals van assistir més de 650 participants. La fita més important en l'organització d'aquest congrés va ser generar prou recursos econòmics per convidar i finançar la participació de més de vuitanta col·legues d'universitats africanes. Espero que molts de vosaltres assistireu a la novena edició, que se celebrarà a la ciutat marroquina de Rabat del 25 al 28

the same role in 2011 when the Catalogue of Endangered Languages (ELCat) project was launched by the University of Hawaii, The Linguist List and Google. In the mid-1990s, together with Akira Yamamoto, I coordinated the UNESCO's expert group on endangered languages. In 2003, two UNESCO documents on language endangerment and revitalisation were ratified by an assembly with more than 500 delegates from all over the world at the UNESCO headquarters in Paris. The UNESCO criteria for assessing language vitality agreed upon at this meeting have been employed globally since then. To be elected president of this three-day event and to chair the ensuing discussions was an extraordinary privilege, especially since Vigdís Finnbogadóttir, the former president of Iceland, supported me thereby in her capacity as UNESCO Ambassador.

Another long-term professional commitment close to my heart relates to the World Congress of African Linguistics, also known as WOCAL, which has taken place every three years since its inception in Swaziland in 1994. WOCAL is the only truly international and pan-theoretical congress of African Linguistics and I have supported the congress series right from the beginning. Since 2003, I have had the honour to serve as General Secretary of WOCAL. In 2009, WOCAL6 was hosted in Cologne, with more than 300 papers presented over five days attended by more than 650 participants. The most important achievement in the organization of this congress was to generate sufficient financial resources to invite and fully fund the participation of more than 80

presentada el 1996 que es pot considerar essencial en la tasca de recuperació lingüística. Aquest llibre es va pensar per a un ús immediat dins de la comunitat lingüística n|u de Sud-àfrica, avui gairebé extingida.

Matthias Brenzinger sempre s'ha sentit com a casa al continent africà i allà hi ha dut a terme la major part de la seva recerca. Però la seva preocupació per les llengües i els pobles marginats l'ha portat a molts altres països d'arreu del món per investigar les llengües amenaçades que també hi ha fora d'Àfrica i adoptar una perspectiva tipològica interlingüística sobre el perill de desaparició de les llengües. Aquesta perspectiva el va empenyer, d'una banda, a explorar els problemes de les llengües minoritàries com el jeju a Corea del Sud o el riukiua al Japó i, de l'altra, a produir publicacions transcendentals com el seu llibre de 2007 *Language Diversity Endangered*.

A l'inici d'aquesta glossa, hem mencionat els tres grans temes que han caracteritzat la trajectòria de Matthias Brenzinger —el compromís amb les llengües africanes, amb les comunitats marginades de zones remotes i amb les llengües amenaçades—, però aquesta llista es queda curta perquè n'ha tractat molts d'altres. En podem esmentar almenys un parell més, tots dos sorgits d'alguna manera dels altres temes ja esmentats.

Un està relacionat amb la seva tasca de professor a la Universitat de Ciutat del Cap, especialment com a fundador i director del Centre per a la Diversitat Lingüística Africana (CALDi), on ha enfocat les activitats a contractar i ajudar

in authoring, jointly with Sheena Shah, the book Ouma Geelmeid Ke Kx'u //Xa //Xa N/uu (Ouma Geelmeid Teaches N/uu), a trilingual reader that was presented to the public in 1996 and can be viewed as a milestone in work on language revitalization. This book was designed for immediate use within the by now virtually extinct N/uu language community in South Africa.

*Africa is the continent where Matthias Brenzinger always felt at home, and where most of his research activities took place. But his concern for marginalized peoples and languages led him to many other countries across the world to carry out research on endangered languages beyond Africa, and to adopt a crosslinguistic typological perspective on language endangerment. This perspective induced him on the one hand to delve into the problems of minority languages such as Jeju in South Korea or Ryukyuan in Japan, and on the other hand to produce seminal publications such as his 2007 book *Language Diversity Endangered*.*

At the beginning of this glossa, three major themes characterizing Matthias Brenzinger's academic career were mentioned, namely his engagement for African languages, for the marginalized communities in remote areas, and for endangered languages. This list does not exhaust the range of topics that he has been dealing with in his life. In concluding, at least a couple of additional topics can be mentioned. Both can in some way be derived from the themes mentioned.

iniciatives de la UNESCO sobre llengües amenaçades i va col·laborar en la creació de la Secció de Llengües Amenaçades al Departament de Patrimoni Cultural Immaterial de la UNESCO des del principi. També va contribuir a posar en marxa el Llibre vermell de les llengües amenaçades el 1995 i l'Atlas de la UNESCO de les llengües del món en perill de desaparició, editat pel difunt Stephen Wurm.

Per Brenzinger, però, estudiar el llenguatge mai no ha estat un fi per si sol: sempre ha intentat aplicar el seu coneixement lingüístic en benefici de la població, sobretot amb una finalitat pedagògica. De fet, un component essencial de les seves activitats ha estat col·laborar en els esforços de les comunitats per desenvolupar les seves llengües com a eines d'educació i comunicació moderna. Amb aquesta finalitat, el 1993 va exercir com a assessor lingüístic per implantar a Etiòpia l'ensenyament en llengua materna i va visitar centenars d'escoles del sud del país per desenvolupar eines per a projectes de recuperació.

Posteriorment es va centrar en les comunitats marginades de l'Àfrica austral que parlen llengües de clic, més conegudes com a san, o pobles de llengua khoisan. En col·laboració amb la comunitat de parlants, va desenvolupar una ortografia pràctica per a la llengua khwe-||ani del sud-oest d'Àfrica i va participar de manera activa en la seva codificació escrita el 1996. Una de les seves fites principals és el llibre *Ouma Geelmeid Ke Kx'u //Xa //Xa N/uu* (*Ouma Geelmeid ensenya n/uu*), una edició trilingüe escrita conjuntament amb Sheena Shah i

His interest in endangered languages and the fate of their speakers became the major theme of his activities. To this end, he became involved in UNESCO initiatives on endangered languages and supported the establishment of the Endangered Languages Section in UNESCO's Intangible Cultural Heritage Unit right from the beginning. He was also instrumental in launching the Red Book of Endangered Languages in 1995, as well as in UNESCO's Atlas of the World's Languages in Danger of Disappearing, edited by the late Stephen Wurm.

But dealing with language was for him never an end in itself; rather, he has always been looking for ways of using his linguistic expertise for the benefit of the people concerned, most of all for educational purposes. Supporting community efforts to develop their languages as tools of education and modern communication in fact formed a central component of his professional activities. To this end, he served in 1993 as a language consultant to implement mother-tongue education in Ethiopia, visiting hundreds of schools all over Southern Ethiopia, developing tools for revitalization projects.

Subsequently he focused his work on marginalized click-language speaking communities in southern Africa, widely known as 'San', or 'Khoisan'-speaking peoples. In cooperation with the speech community he developed a practical orthography for the Khwe-//Ani language of southwestern Africa, and he was centrally involved in developing it into a written language in 1996. One of his main achievements can be seen

d'agost de 2018.

El 2012 em vaig incorporar al departament de lingüística de la Universitat de Ciutat del Cap i vaig fundar el CALDi, el Centre per a la Diversitat Lingüística Africana, amb l'objectiu que els parlants de llengües africanes puguin estudiar les seves llengües al continent africà. Estic molt content que el CALDi hagi aconseguit posar en marxa l'únic cicle de conferències lingüístiques sobre les "Llengües de clic indígenes de l'Àfrica austral i oriental", també conegudes com a llengües khoisan. Riezlern6 —denominació que vam decidir utilitzar perquè totes les conferències anteriors havien tingut lloc a Riezlern, Àustria— es va celebrar a les muntanyes Cederberg, a Sud-àfrica, al març de 2017. Al juliol de 2018, el CALDi acollirà a Ciutat del Cap la Conferència Internacional sobre les Llengües Bantus, amb la denominació Sintu7; per bé que totes les altres conferències d'aquest cicle reben el nom de Bantu, vam optar per Sintu perquè és un terme més àmpliament acceptat a Sud-àfrica.

Aquests actes acadèmics sobre les llengües africanes són importants. Des que se celebren a Sud-àfrica, molts especialistes africans i els parlants d'aquestes llengües que hi estan interessats hi poden participar fàcilment i contribuir al discurs acadèmic sobre les seves llengües. Aquestes aportacions són d'una importància cabdal.

Després de resumir molts aspectes del que considero fites en la meua carrera, voldria acabar amb un parell de moments culminants de la meua autèntica

colleagues from African universities. I hope many of you will attend the next WOCAL, the WOCAL9-Rabat in Morocco, which will be held from August 25th to 28th, 2018.

In 2012, I joined the linguistic section of the University of Cape Town and founded CALDi, the Centre for African Language Diversity, with the aim of supporting the study of African languages by their speakers on the African continent. I am very happy that CALDi has managed to bring about the only linguistic conference series on the Indigenous Click Languages of Southern and Eastern Africa, also known as Khoisan languages to the African continent. Riezlern6 (we decided to use this name as all previous conferences took place in Riezlern, Austria) was held in the Cederberg Mountains in South Africa in March 2017. In July 2018, CALDi will host the International Conference on Bantu Languages, namely Sintu7 (while all other conferences in this series are called Bantu, we decided on Sintu, a term more widely accepted in South Africa) in Cape Town.

These are important academic events on African languages. Since they take place in South Africa, many African scholars and interested speakers of these languages can easily participate and contribute to the academic discourse on their languages. Such contributions are of eminent importance.

Having recapitulated many aspects on what I consider to be milestones in my professional life, I would like to close with a couple of highlights from my real

passió: el treball de camp. Fa poc vaig enviar un capítol sobre les meves experiències, titulat “Reflexions, conceptes i experiències compartides: treball de camp sobre les llengües africanes”, per al pròxim volum de *Word Hunters: Field Linguists on Their Work*, que publicarà a Amsterdam l’editorial John Benjamins en una edició a cura de Hannah Sarvasy i Diana Forker.

A la pàgina 50 d’aquesta publicació, recordo l’experiència següent: “Al gener de 2017, mentre viatjava per la franja de Caprivi, vaig veure un nou assentament khwe, que els habitants anomenen ‘retorn a’ Kyarena. Vaig visitar l’escola bressol i em va sorprendre molt veure a la pissarra anotacions en khwe. Quan vaig preguntar al mestre, John Mbeleko, on havia après a escriure en khwedam, va respondre que n’havia après de Matthias Brenzinger. Després de vint anys, ni ell ni jo no ens havíem reconegut. Recordaré sempre aquest moment com un dels més inoblidables de la meua vida.” Malgrat viure en l’extrema pobresa, sota la dominació del poble veí i estar marginats de la realitat nacional, en John ha ensenyat l’alfabet khwe als infants durant els darrers vint anys. El 15 de setembre de 1996, en un seminari sobre ortografia de tres dies que jo vaig facilitar, el khwe es va convertir en una llengua escrita. Un dels participants, quan va escriure les seves primeres paraules en khwe, va dir: “Així doncs, parlem una llengua real”. Estava clarament sorprès pel fet que el khwe tingués regles gramaticals i es pogués escriure com qualsevol altra llengua. Poder escriure en la llengua pròpia ha fet pujar l’autoestima entre els membres d’aquesta comuni-

passion, namely fieldwork. Recently, I submitted a chapter on my fieldwork experiences called “Sharing thoughts, concepts and experiences: Fieldwork on African languages,” to the forthcoming volume of Word Hunters: Field Linguists on Their Work, to be published in Amsterdam by John Benjamins and edited by Hannah Sarvasy and Diana Forker.

In this publication on page 50, the following experience is recalled: “In January 2017, while travelling in the Caprivi Strip, I saw a newly founded Khwe settlement which the inhabitants call Kyarena ‘returning’. I visited the preschool and was very surprised to see Khwe written in the community orthography on the blackboard. When I asked the teacher, John Mbeleko, where he had learned to write Khwedam, he answered that he was taught by Matthias Brenzinger. After 20 years, neither he nor I had recognized each other. It will remain to be one of the most unforgettable moments in my life.” Despite living in severe poverty, being subjugated by neighbouring people and marginalised in the national context, John has been teaching the Khwe alphabet to young children for the last 20 years. On September 15th, 1996, at a three-day community orthography workshop that I facilitated, Khwe became a written language. One of the participants, when writing his first Khwe words, stated: “So we actually speak a real language”. He was obviously surprised that Khwe has grammatical rules and could be written like any other language. Being able to write their language has increased self-esteem among community members. The

fòrum de debat i divulgació en diferents llengües i països.

En aquesta breu nota és pràcticament impossible enumerar totes les fites acadèmiques de Matthias Brenzinger. Aquestes fites han nascut dels tres temes esmentats, tan preuats per Brenzinger. El seu amor pel continent africà, la població d’Àfrica i sobretot les seves més de dues mil llengües l’ha portat a ser part activa en la promoció de la lingüística africana. Per això va ser elegit membre de la Comissió Permanent del Congrés Mundial de Lingüística Africana, que li va encarregar d’organitzar el 2009 la sisena edició i el va nomenar secretari general.

Si volem començar una carrera com a estudiant a Mali, Malawi o la República Centreafricana, els obstacles que haurem de superar difícilment es poden comparar amb els d’un estudiant a Europa, els Estats Units o el Japó: a la major part d’Àfrica, les biblioteques i altres instal·lacions universitàries solen ser deficientes, internet és un luxe que no sempre està disponible i és probable que no disposem de fons per viatjar i ampliar la formació. Brenzinger, més que la majoria de col·legues que conec, és conscient de totes aquestes limitacions que afronten els universitaris africans, i ell més que ningú ha lluitat per aconseguir que els estudiants africans superin aquestes limitacions i esdevinguin estudiants competitiu en l’àmbit internacional.

El seu interès per les llengües amenaçades i el futur dels seus parlants es va convertir en l’eix central de les seves activitats. Per això va participar en les

tion of African languages, to become an important forum for discussion and dissemination across languages and countries.

In this short note it is hardly possible to enumerate all the academic achievements of Matthias Brenzinger. These achievements emerged from the three themes mentioned earlier, which were dear to his heart. His love for the African continent, the people of Africa, and most of all its 2000-plus languages induced him to become active in promoting African linguistics. Consequently, he was elected a member of the Standing Committee of the World Congress of African Linguistics, which entrusted him with organizing its 6th World Congress in 2009 and with serving as its Secretary General.

If one aims at starting one’s academic career as a student in Mali, Malawi, or the Central African Republic, what one is confronted with is hard to compare with what a student in Europe, the USA, or Japan is faced: In most of Africa, library and other university facilities are for the most part deficient, internet is a luxury that may not regularly be available, and funds for traveling to widen one’s academic background are likely to be missing. More than most other colleagues that I know, Matthias Brenzinger is aware of all these shortcomings that young African academics are faced with, and more than most other colleagues he has struggled to enable young African scholars to overcome such shortcomings and become internationally competitive scholars.

periència Brenzinger la va preservar en fases posteriors de la seva vida.

Aviat en va viure una altra quan va sentir la necessitat de fugir d'aquest bell paisatge natal a prop de la Selva Negra per ampliar horitzons geogràfics i intel·lectuals, encara que això volgués dir passar diversos anys vivint en una granja, a la cambra del servei situada sobre el corral de porcs. Aquesta segona experiència va anar així: en deixar la seva regió, va comprovar que la gent d'altres llocs d'Alemanya no l'entenia; aviat es va adonar del que representa que no t'entenguin perquè parles un dialecte que t'identifica com a membre d'una minoria camperola.

Viatjar, sobretot a Àfrica i Àsia, es va convertir gairebé en una obsessió per a Brenzinger. El contacte amb països i cultures fascinants d'arreu del món li va despertar un interès per les llengües de la gent que coneixia. Va ser, doncs, un pas natural entrar a formar part el 1980 de l'Institut d'Estudis de les Llengües Africanes (Institut für Afrikanistik) de la Universitat de Colònia. Durant els 28 anys següents, aquesta institució va ser la seva casa acadèmica i social, primer com a estudiant, després com a professor ajudant i finalment com a membre de l'equip docent i de recerca.

L'any 2012 la Universitat de Ciutat del Cap el va contractar i la seva trajectòria acadèmica va iniciar una nova fase. Aquest nou entorn li va permetre fundar el Centre per a la Diversitat Lingüística Africana (CALDi), entitat que fomenta la recerca per descriure i documentar les llengües africanes i que vol ser un

and helped each other. This was apparently an experience that he preserved in later phases of his life.

Another experience soon followed when he felt the need to escape the beautiful scenery of his home near the Black Forest and to search for wider geographical and intellectual horizons, even if this meant spending several years living on a farm in a servants' quarter above the pigpen. This second experience was the following: Once he left his home area he noticed that people elsewhere in Germany did not understand him -- he soon realized what it meant being lost speaking a dialect that brandmarks you as belonging to a somewhat parochial minority group.

Traveling, mostly in Africa and Asia, became close to an obsession to him. And, being confronted with fascinating countries and cultures across the world, his interest arose in the languages of the people he met. It was therefore a natural step that in 1980 he joined the Institute of African Language Studies (Institut für Afrikanistik) of the University of Cologne. For the following 28 years, this institution became his academic and social home, first as a student, later on as a teaching assistant and finally as a member of the research and teaching staff.

The year 2012 marked a next phase of his academic career when he was recruited by the University of Cape Town. This new environment enabled him to found the Centre for African Language Diversity (CALDi) to encourage research into the description and documenta-

tion. L'orgull de parlar una llengua escrita contraresta almenys alguns dels estereotips negatius que s'associen amb ells per ser "boiximans".

Al gener de 2012, uns dies després d'arribar a Sud-àfrica i d'incorporar-me al departament de lingüística de la Universitat de Ciutat del Cap, em vaig desplaçar a Upington, al Cap Septentrional, per visitar Katrina Esau, àlies Ouma Geelmeid. La Katrina és una de les poques parlants de n|u que queden, la llengua d'herència dels ǀKhomani, tots els quals parlen l'afrikaans. Durant més de deu anys, la Katrina ha ensenyat la seva llengua als infants i membres de la comunitat. Sheena Shah, investigadora postdoctoral del CALDi, i jo vam elaborar un llibre de lectura en n|u a mida de les necessitats pedagògiques de la Katrina. Després de tres anys recopilant dades sobre la llengua i documentant també els esforços pedagògics de la Katrina, vam publicar un volum titulat *Ouma Geelmeid kx'u ǁxeǁxe N|uu ǀ Ouma Geelmeid gee N|uu ǀ Ouma Geelmeid teaches N|uu*. El 2016, en vam retornar 300 còpies impreses a la comunitat. Es pot accedir gratuïtament a aquesta publicació, elaborada en col·laboració amb Katrina Esau, Claudia du Plessis i Mary-Ann Prins, a OpenUCT (<https://open.uct.ac.za/handle/11427/17432>).

Al setembre de 2017, aquest llibre en n|u va guanyar el premi de l'Afrikaanse Taal en Kultuur Vereniging (ATKV) en la categoria Diccionaris. Aquest premi també representa un magnífic reconeixement a la recuperació de la seva llengua que ha dut a terme aquest poble.

Deixeu-me acabar amb una altre frag-

pride in speaking a written language effectively counters at least some of the negative stereotypes associated with them as so-called "Bushmen".

In January 2012, a few days after I arrived in South Africa and joined the linguistic section of the University of Cape Town, I travelled to Upington in the Northern Cape to visit Katrina Esau, alias Ouma Geelmeid. She is one of the few remaining speakers of N|uu, the heritage language of the ǀKhomani community, where all community members communicate in Afrikaans. For more than a decade, Katrina has been teaching her language to children and community members. Sheena Shah, a CALDi post-doctoral research fellow, and I produced a tailor-made N|uu reader for Katrina's teaching needs. After three years of collecting language data and documenting also Katrina's teaching efforts, we published a volume called Ouma Geelmeid kx'u ǁxeǁxe N|uu ǀ Ouma Geelmeid gee N|uu ǀ Ouma Geelmeid teaches N|uu. In 2016, we returned 300 hard copies of the reader to the community. This publication, produced in collaboration with Katrina Esau, Claudia du Plessis and Mary-Ann Prins, is freely accessible at OpenUCT (<https://open.uct.ac.za/handle/11427/17432>).

In September 2017, the N|uu reader won the award of the Afrikaanse Taal en Kultuur Vereniging (ATKV) in the category Dictionaries. This prize is also a wonderful recognition of the language revitalisation work conducted by this community.

Let me conclude with another state-

ment sobre el meu treball de camp, també extret del pròxim volum de *Word Hunters* (pàgina 58): “L’anglès i les altres llengües de les antigues potències colonials s’estan estenent en detriment de les africanes. Els debats sobre l’apoderament de les llengües africanes i la seva incorporació al món acadèmic semblen haver agafat volada en els darrers anys i és possible que també hagin incrementat l’interès acadèmic entre els seus parlants. Els mateixos parlants de llengües africanes han d’estar qualificats per dur a terme treball de camp sobre la seva pròpia llengua. Al llarg de la meua carrera, i sobretot des que vaig fundar el CALDi, m’he marcat el repte d’assolir aquest objectiu, i fer-ho ha estat tot un privilegi.”

També voldria agrair a Carme Junyent una amistat que dura dècades. La Carme em va convidar a diverses xerrades a Barcelona, una de les quals a la Sala de la Caritat de la Biblioteca de Catalunya. També em va convidar a un concert de Ryuichi Sakamoto. Tot i viure al Japó diversos anys, mai no vaig poder comprar entrades per sentir-lo en concert; no oblidaré mai la visió de Sakamoto tocant el piano des de la fantàstica llotja del Palau de la Música Catalana.

I sobretot, per acabar, voldria agrair a Alícia Fuentes Calle i a Mònica Pereña, de Linguapax, tot el que han fet per fer possible aquest acte i deixar-me’n formar part.

ment relating to my fieldwork, also taken from the forthcoming volume of Word Hunters (page 58): “English and the other languages of the former colonial powers are spreading at the expense of African languages. Discussions on empowering African languages and their intellectualisation have seemed to get louder in the past few years and might lead to also an increase of academic interest among their speakers. The speakers of African languages themselves have to be qualified to conduct fieldwork on their own language. Throughout my career and especially since founding CALDi, it has been my privilege and challenge to work toward contributing to this goal.”

I would like to end by thanking Carme Junyent for many decades of friendship. Carme invited me for several talks to Barcelona, one of them at the Sala de la Caritat de la Biblioteca de Catalunya. Carme also invited me to a concert of Ryuichi Sakamoto. Even though I had lived in Japan for several years, I never managed to get tickets for one of his concert there; I will never forget looking down from the beautiful balcony in the Palau de la Música Catalana on him playing the piano.

And finally, and most importantly, I would like to thank Alícia Fuentes-Calle and Monica Perenya from Linguapax for all they did to make this event possible and to allow me to be a part of it.

Glossa de Dr Bernd Heine, Universität zu Köln.

Si repassem el currículum de Matthias Brenzinger, hi ha tres grans temes que ressalten i semblen haver determinat la seva trajectòria acadèmica. El primer tema està relacionat amb el món de les llengües africanes en general, el segon amb la situació dels desfavorits, més concretament les comunitats marginades de zones remotes, i el tercer amb el seu compromís envers les llengües amenaçades.

Podríem dir que aquests temes d’alguna manera estan interrelacionats, i per Brenzinger també estan relacionats cronològicament: quan va entrar en contacte amb la riquesa lingüística i cultural que exhibeixen les llengües africanes, es va sentir particularment atret per la situació de les comunitats africanes perifèriques ubicades a la part més baixa de la interacció social. Aquestes comunitats marginades parlen llengües que estan greument amenaçades, algunes a punt d’extingir-se. Brenzinger va ser un precursor, per tant, en l’estudi del perill de desaparició de les llengües, en concret de les llengües de clic no bantoides de l’Àfrica austral, àmpliament conegudes com a llengües khoisan.

Tot això era complicat de predir si ens remuntem a les primeres fases de la vida de Brenzinger. Nascut en una zona rural del sud-oest d’Alemanya, Brenzinger va créixer en un poble, en un entorn social on tothom es coneixia, tothom parlava amb tothom, tothom era amable i s’ajudaven els uns als altres. Aquesta ex-

Glossa by Bernd Heine, Universität zu Köln

When reviewing his vita it would seem that there are most of all three major themes that shaped Matthias Brenzinger's scholarly career. The first theme concerns the world of African languages at large, the second relates to the situation of the underprivileged, more specifically the marginalized communities in remote areas, while the third theme concerns his engagement for endangered languages.

One may say that these themes are in some way interrelated, and for Matthias Brenzinger they are also chronologically related: While being exposed to the linguistic and cultural wealth that African languages display, he was attracted in particular to the situation of those African communities that are located at the periphery and the lower end of the scale of social interaction. And some of the languages of these marginalized communities speak languages that are seriously endangered, some being on the verge of extinction. Matthias Brenzinger thus became a pioneer in the study of language endangerment, in particular of the non-Bantu click languages of southern Africa, widely known as "Khoisan" languages.

All this was hard to predict if one looks at the earlier phases of Matthias Brenzinger's life. Born in a rural area of southwestern Germany, he grew up as a village boy in a social environment where everybody knew everybody else, talked to everybody, and was friendly to